

Vojna.

JUNAKOV GROB.

RUDOLF DELAKORDA.

Iz Celja nam poročajo: V sredo, dne 5. t. m., so potegnili iz Savinje pri železniškem mostu truplo tovariša Rudolfa Delakorda, učitelja na Teharjih. — Pokojnik je služil kot četovodja pri vojakih; udeležil se je lani s 87. pešpolkom bojev na severu, odkoder se je bolan vrnil v domovino. Zadnje čase je bil vedno nekam otožen in pobit; kaj je gnalo mladega moža v smrt, ni znano. Najbrže se mu je omračil um. — Tovariš Delakorda je bil dober naroden učitelj in se je zlasti v Teharjih posvetil organizaciji narodnega delavstva. S pomočjo Delavskega podpornega društva v Celju je na Teharjih ustanovil za delavstvo knjižnico in pevski krožek, ki smo ga večkrat slišali izborna prepevati na delavskih prireditvah v Celju. Teharski Slovenci bodo svojega priljubljenega učitelja Delakorda prav težko pogrešali.

Bodi ljubemu, zvestemu tovarišu, ki je tako tragično sklenil svoje mlado življenje, lahka domača zemlja! Saj jo je ljubil od vsega srca!

FRAN SUŠNIK.

Umrli je v Rottenmannu na Štajerskem učitelj in enoletni prostovoljec tovariš Fran Sušnik iz Ljubljane. Pokopali so ga istotam z vojaškimi častmi. — Ljubi mladi tovariš, ki je obetal toliko dobrega in lepega, je umrl v mladeniški starosti 19 let.

Bodi mu v naših srcih ohranjen trajen spomin!

VLADA IN SVOJCI VPOKLICANCEV.

Pokazalo se je, da so dosedanj zneski, ki jih dobivajo rodovine vpoklicancev, odločno prenizki. S cesarsko naredbo septembra meseca je bil ta zakon nekoliko razširjen, vendar so zneski ostali isti. Razne stranke so že zahtevale od vlade, da se zneske zviša in odpravi razne nedostanke in ostrine v razlagi predpisov. Pretekli teden so bili na vladi poslanci — socialni demokrati. V navzočnosti vojnega in finančnega ministra je odgovoril grof Stürgkh, da je tudi vlada za to, da se zakon pametno in liberalno razlaga. V kratkem bo vlada izdala primerna navodila. Kjer bi za ženo nastala nevarnost, da izgubi podporo, če si dobi kak zaslužek, bo vlada vplivala, da se zakon kolikor mogoče dobrohotno razlaga. Vlada tudi stoji na stališču, da se za podlogo preračunavanja vzdrževalnine nima vzeti mezdnih razmer ob času vpoklica, ampak se mora vsekakor ozirati na dosedanj razvoj plač in draginje. Podpora bodo dobivali tudi po vpoklicu rojeni ali v družino sprejeti otroci, ravnotako razni pastorki, očmi in mačehe. Deputacija je zahtevala, da se dosedanj znesek zviša za polovico in da se tudi otrokom pod 8 letom prizna isti znesek kakor odraslim. Obe zahtevi bo vlada temeljito proučila, in sicer bo ta stvar v kratkem rešena. — Učitelji imajo gotovo mnogo prilike, da pojasnijo to važno zadevo prizadetim krogom.

ŠEF GENERALNEGA ŠTABA CONRAD PL. HÖTZENDORF — GOVORI HRVATSKO.

»Hrvatski« poročajo od zanesljive strani: Nedavno sem imel priložnost govoriti z generalnim vojskovodjem polkovnikom Conradom pl. Hötendorffom. Izmenjala sva par besedi v nemškem jeziku, ko mi upade general v besedo v hrvatskem jeziku in na mojo opombo odgovori v čistem hercegovski narečju: »Govoril sem že popolnoma hrvatsko, ali celo vrsto let sem imel malo priložnosti, da bi veliko govoril; semtertja, ko pridem na fronto, govorim s kakim možem hrvatsko.«

KULTURNO DELO MED RUSKIMI UJETNIKI POLJSKE NARODNOSTI.

Poljski nacionalni komite je organiziral obširno narodno-izobraževalno delo med ruskimi ujetniki poljske narodnosti. V ujetniških taboriščih se vršijo poljska predavanja, analfabeti se poučujejo v čitanju in pisanju.

POLJSKI SOCIALNO-DEMOKRAŠKI POSLANCI PRISTOPIJO POLJSKEMU KOLU.

»N. Fr. Pr. poročajo iz Krakova z dne 11. t. m.: Na skupnem posvetu strankinega načelstva in zveze poslancev poljskih socialnih demokratov je poročal o položaju poslanec Dasczynski. Po temeljiti razpravi so sklenili, da vstopijo poljski socialno-demokraški poslanci v državni zbornici v poljski klub. — Tako je vojna združila vse Poljake. In Slovenci? ...

DOMOVI ZA VOJAKE.

Dunajska »Reichspost« poročajo, da so se 15. januarja začela v ministrstvu za javna dela posvetovanja o načrtu zakona o domovih za vojake.

ZATIRANJE NEMŠKEGA JEZIKA V PETROGRADU.

Preko Kodanja poročajo iz Petrograda z dne 5. t. m.: Poveljnik petrogradskega vojaškega okraja je izdal razglas, s katerim se prepoveduje raba nemškega jezika v brzojavnem in telefonskem prometu pod globo 3000 rubljev. Dalje se prepoveduje objavljanje rednih spisov in razstavljanje knjig in tiskovin v nemškem jeziku v izložbenih oknih. Prestopki se istotako kaznujejo z globo 3000 rubljev.

RUSKI DIJAKI V VOJNI.

Iz Petrograda pišejo: Tukajšnji listi poročajo, da je bilo doslej vpoklicanih 67.800 ruskih dijakov, od teh jih je 3700 padlo, 13.400 jih je bilo pa ranjenih. Število pogrešanih je neznan.

SKRITO ZLATO.

Znani nacionalni ekonom Ignacij Latius sodi, da imajo naši bogataši skritih okrog 400 milijonov kron v zlatu.

KONEC VOJNE V AVGUSTU?

»Kölnische Zeitung« poročajo: Lord Lonsdale je izjavil, da ne upa samo, temveč da je trdno prepričan o koncu vojne, ki bo letos meseca avgusta.

ČEŠKI VSEUČILIŠKI PROFESORJI V VOJNI.

S češkega vseučilišča v Pragi je v vojni službi profesorjev in docentov: z juridične fakultete 4, z medicinske 22, z filozofske 6. — S češke tehnike v Pragi je pod orožjem 18 profesorjev in docentov, s češke tehnike v Brnu pa 11.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Tovariš Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju-okolici, nabral na svojem zavodu do konca leta 1915 med učenci 60 K + 38 kron 13 vin. = 98 K 13 vin.; učenci slovenske ljudske šole v Rojanu 8 K; voditeljica Franja Pagonova v Gorjah pri Cerknem na Goriškem 6 K iz šolskega nabiralnika; tovariš Kraševic Ivan, šolski voditelj v Barkovljah, dohodek dveh veselic 102 K + 163 K = 265 K; ponovitev patriotske priredbe Ciril-Methodovih šol v Trstu v Narodnem domu 1100 K; skupaj 1477 K 13 vin.

V zadnji štev. izkazanih 38.354 K 07 v. Danes izkazanih 1.477 K 13 v.

Doslej nabranih 39.831 K 20 v. Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnit dosedanjih izkazov!

MOBILIZIRANI TOVARIŠI-NAROČNIKI.

(Dostavek k uvodniku v 7., oziroma k člankom istega naslova v 10., 12., 13., 14., 16. in 19. številki lanskega leta).

Kranjsko.

72. Stupica Ivan, u. v. Dražgoše.
73. Andolšek Bernard, nu. Litija.
74. Wider Karel, u. Ljubljana.
75. Marolt Franc, u. Ljubljana (naš upravnik).
ad 35. Suhadolnik Andrej, u. Kranj (padel na izh. bojišču dec. 1915).

Štajersko.

60. Visočnik Andrej, nu. Remšnik pri Mariboru (je v ruskem ujetništvu).
61. Kranjc Franc, nu. Sv. Barbara v Halozah.
ad 3. Delakorda Rudolf, u. Teharje (utonil v Savinji 8. jan. 1916).

Primorsko.

68. Furlan Janko, u. v. Temenica. Po tej izpolnitvi je danes — kolikor je nam znano — naših naročnikov-vojakov:

s Kranskega	75
s Štajerskega	61
s Primorskega	68
s Koroškega	1

skupno število . . . 205

Ljubljana za učiteljstvo.

»Ljubljansko učiteljsko društvo« je prosilo deželni odbor, naj dovoli stanarinsko doklado tudi onemu ljubljanskemu učiteljstvu, ki je doslej nima. Deželni odbor pa je to prošnjo zavrnil. (Glej 19. številko našega lista z dne 24. decembra 1914!)

Isto društvo je potem vložilo novo prošnjo na občinski svet ljubljanski, ki je o njej razpravljala na svoji seji dne 20. t. m.).

O tej prošnji je poročal podžupan dr. Karel Triller: Oženjeni učitelji v Ljubljani namreč dobivajo od dežele 50% stanarinsko doklado, česar pa neozmenjeni ne dobe. Deželni odbor je zadnjič sklenil posplošiti draginjske doklade na vse učitelje brez razlike. Glede stanarinske doklade pa ima deželni odbor pomisleke, češ, da bo morala po novem šolskem zakonu, ki pa še ni sankcioniran, stanarino nositi občina, in je sklenil resolucijo, da bi deželni odbor sedaj z veseljem pozdravil akcijo mestne občine, ki jo je bil isti deželni zbor svoj čas odklonil, da dobe ti učitelji kompenzacijo v podpori iz občinskih sredstev. Zato predlaga, da se da učiteljem, ki niso deležni deželne stanarinske doklade, enkratna podpora v skupnem znesku 3400 K, zanika se pa obnem, da bi bila mestna občina zavezana dajati stanarinsko doklado učiteljem.

K besedi se oglasi občinski svetnik tovariš Jakob Dimnik rekoč:

Slavni občinski svet!

Z veseljem pozdravljam pravkar stavljeni predlog v prilog ljubljanskemu učiteljstvu ter se v imenu »Ljubljanskega učiteljskega društva« gospodu županu najtopleje zahvaljujem, da je postavil ta predlog na dnevni red. Poudarjam, da bo ta stanovanjska doklada, če bo dovoljena, darilo mestne občine mestnemu učiteljstvu; zakaj mestna občina ljubljanska ni dolžna, dajati mestnemu učiteljstvu stanovanjskih doklad, ker spada vse mestno učiteljstvo po znani »lex Šuklje« pod deželno upravo in oskrbo. Če pa slavni občinski svet dovoli to doklado, bo s tem pokazal, da upošteva zasluge ljudskega učiteljstva za razvoj naroda in države in da ne pusti, da bi ta kulturni delavec v teh težkih časih stradal in trpel pomanjkanje.

Ni danes časa za to, da bi na široko opisoval zasluge ljudskega učiteljstva za narod, domovino in državo. Dotaknem naj se samo zaslug učiteljstva v sedanjih svetovni vojni. Kaj mislite, kje neki so se navzeli naši hrabri junaki ob soški fronti tistega navdušenega patriotizma in tiste neugasljive ljubezni do cesarja in domovine! Šola je tisto torišče, kjer se kuje avstr. patriotizem in ljubezen do cesarja in domovine. In učitelj je tisti faktor, ki uliva v mlada srca to gorečo domovinsko ljubezen. Učitelj je kovač bodočnosti naroda in države, berač pa, kar se tiče njegovih dohodkov! In če je leta 1866. zmagal pruski učitelj, smemo trditi z vsoto gotovostjo, da bo v svetovni vojni zmagal avstrijski učitelj. S svojimi nekdanjimi učenci stoji na bojnem polju s puško in sabljo v prvih vrstah ter tvega kri in življenje za cesarja in domovino, in razmeroma ne najdemo v nobenem stanu toliko črnoobrobljenih imen, kakor v učiteljskem stanu. Samo slovenskih učiteljev je padlo za cesarja in domovino že petintrideset!

In kaj pa mi doma?

Mi doma bi pa lahko rekli: Morituri vos salutanti! A navzlic vsemu pomanjkanju in trpljenju storimo, kar moremo in moramo, zakaj zbrali smo na poziv naše organizacije že nad 39.000 K za »Rdeči križ«. Za 3. vojno posojilo je bilo potom kranjskih ljudskih šol podpisanih nad tri in en četrt milijona kron. In znano je tudi, koliko kuhinjskih možnarjev, bakrenih, mesingastih in drugih predmetov se je nabralo po šolah. Samo v Ljubljani smo nabrali nad 300 kuhinjskih možnarjev ter 14 velikih zabojev bakra in mesinga. Pozabiti tudi ne smemo na ogromno število božičnih daril za vojake. Iz Ljubljane se je odposlalo nad 6000 zavitek na bojno polje. Merodajni krogi in drugi naravnost občudujejo patriotsko delovanje ljudskega učiteljstva. In takemu patriotskemu

učiteljstvu velja današnja stanovanjska doklada. Naj ne bo izmed slavnega občinskega sveta nikomur žal za ta dar, zakaj obrodil bo dober sad, ker je položen domovini na oltar. Zato priporočam, da se predlog sprejme.

Podžupanov predlog je bil nato sprejet.

Ljubljanski občinski svet je storil dobro delo, uvažujoč težavno gmotno položaj učiteljstva in priznavajoč njegovo plodno kulturno delovanje: dvoje edino pravih načel, ki naj bi odločevali vedno in povsod!

Tedenska darila učencem v vojnookrbovalne namene.

C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko je uvedel po vseh šolah na Kranjskem v vojnookrbovalne namene redna »tedenska darila učencev«. V pouk in vzpodbudo šolske mladine je izdal c. kr. deželni šolski svet ta-le navodila na učiteljstvo:

1. Ne zamudite nobenega dneva, da bi ne mislili na to, da je treba za vojnookrbovalne namene: oskrbo in negovanje ranjencev, za vojake, ki so v vojnem ujetništvu, za vdove in sirote na bojnem polju padlih domačih vojakov denarja, mnogo denarja.

2. Ne pozabite, da imajo vaši očetje in bratje na bojnem polju, ki prelivajo za vas svojo kri, pravico zahtevati, da jim z raznimi olajšavami, ki zahtevajo mnogo denarja, olajšamo zmago.

3. Zavedajte se, da bo zmaga tem laglje pridobljena, čim več olajšav bodo prejeli naši junaki, in če jim odvzamemo skrb za njih žene, otroke in druge njim ljube, ki so ostali doma.

4. Pomislite, da si samo z vzdržljivostjo, t. j. z zmernostjo v jedi in pijači, s preprosto obleko prihranite vsak teden lahko par vinarjev za »tedenska darila učencev«.

5. Bodite hvaležni svojim učiteljem in vzgojevalcem, ki vas bodo navajali na varčnost pri nabavljanju šolskih potrebščin ter vam dali priliko za prihranke, ki jih obrnite za tedenska darila učencev.

6. Sodelujte povsod, kjerkoli se vam nudi prilika za varčevanje v domači hiši in prosite svoje starše, sorodnike in znance in nekdanje součence svoje šole, da se tudi udeležijo s prostovoljnimi prispevki vaših »tedenskih daril«, ki naj postanejo prava ljudska darila.

7. Očitno je, da pomaga vsak darovani vinar do zmage, da so se z vinarškimi darili zgradile cerkve in palače in da kranjska šolska mladina, ki jo je po številu približno 100.000, ne da bi se naložila posebne odtegljaje, zbere vsak teden lahko 2000 K, če se dobi za vsakega učenca po 2 vinarja tedenskih prispevkov. Pričakovati se pa sme, da bodo učenci imovitejših staršev več kakor dva vinarja na teden prispevali, zaradi česar bodo tedenska darila dosegla primerno večjo vsoto.

8. Pomislite, koliko ran naših vojščakov bo zaceljenih s šolarskim denarjem, in koliko bede, uboštva in zaradi vojne provzročene trpljenja se bo oblažilo z vinarji, ki jih boste vi prihranili in zbrali!

9. Dokazali ste že večkrat, da ste kos velikemu času in težkim nalogam, ki nam jih nalaga svetovna vojna, zakaj prednjačili ste nam s pravim mladeniškim, z odkritosrčno domovinsko ljubeznijo podkrepljenim navdušenjem, ko je šlo za nabiranje denarja, kovin in drugih za vojno potrebnih pripomočkov. Že danes se sme kranjska šolska mladina ozirati s ponosom in zadovoljstvom na dosedanje vsestransko priznane uspehe, posebno na sijajni uspeh tretjega vojnega posojila, za katero je bilo potom kranjskih šol podpisanih nad 3¼ milijona kron.

10. Pozivljamo vas še enkrat, ovenčajte svoje delo z nemiljivim spomenikom, z velekrasnim »tedenskim darilom učencev«, ki vam bo zagotovilo hvaležnost, zahvalo in priznanje Najvišjega zaščitnika šolske mladine, našega presrčno ljubljene, presvetlega cesarja, najtoplejšo zahvalo naših železnih vojščakov na bojnem polju, vdov in sirot vse dežele in čislanje in občudovanje naših potomcev za vse čase!

V enakem slučaju dvoje različnih razsodb državnega sodišča.

Državno sodišče je razsodbo od 11. januarja 1915, št. 586 ex 1914, izreklo: I. Napram šoloobveznemu otroku se ne krši svobode vere in vesti, zajamčene v čl. XIV. osn. drž. zak. od 21. decembra

1867, drž. zak. št. 142, ako se otroka sili k verskim vajam ljudske šole. II. Pač pa se posega v očetovo pravico do svobode vere in vesti, ako se ga sili, da svojega otroka mora k verskim vajam pošiljati. — Popolnoma enako pritožbo iz istega upravnega območja je rešilo državno sodišče dne 14. aprila 1915, št. 142, in izreklo glede šoloobveznega otroka kakor prej pod I., a glede očetove pravice je izpremenilo svoje stališče in odločilo, da se ne posega v očetovo pravico do svobode vere in vesti, ako se ga sili, da svojega šoloobveznega otroka pusti k verskim vajam njegove konfesije.

Prejšnje svoje stališče je sodišče utemeljilo tako: Res je sicer, da se od očeta-pritožnika osebno ne zahteva cerkvenega dejanja. Pač pa se krši njegova svoboda s tem, da se ga hoče z denarnimi ali zapornimi kaznimi siliti, naj svojo hčer pošilja k verskim vajam, ki so proti njegovemu osebnemu prepričanju. Po §-u 5. drž. šolskega zakona so verske vaje pač vzgojevalno sredstvo, ne pa del verskega pouka, in zlasti § 63. šolskega in učnega reda, drž. zak. št. 159 ex 1905, razlikuje med dotičnimi obveznostmi otroka in med obveznostmi staršev. Otrokom je namreč naloženo, da šolo redno obiskujejo in se udeležujejo naznanjenih verskih vaj, staršem pa le, da otroke silijo k rednemu šolskemu pouku, in ne tudi, da jih morajo k verskim vajam. Obč. drž. zakonik (§§ 78. in 270.) kaže pota, kako se rešijo navzkrižja, ki se podajo med pravicami in dolžnostmi varovanca ter med pravicami in dolžnostmi imetnika očetovske oblasti. Toda ne bi bilo dopustno, prisiliti očeta k inguenci v stvari, ki nasprotuje njegovim verskim nazorom in ki bi se mu njena izvršitev ne mogla niti zaupati, še manj pa naložiti s silo.

Tri mesece kasneje pa je sodišče utemeljevalo nasprotni izrek s tema stavkoma: Ako se pritožnik čuti prikrajšanega z izpodbijanimi odredbami šolskih oblastev, in sicer v svoji ustavno zajamčeni pravici do svobode vere in vesti ter v pravici, da ga ni moči siliti k nobenemu cerkvenemu dejanju in k udeležbi pri cerkveni slovesnosti, je treba omeniti, kar se tiče poslednje pravice, da pač njega samega odredbe ne silijo k takemu dejanju ali k udeležbi. Prav tako pa odredbe tudi ne kršijo njegove pravice do svobode vere in vesti, ko se z njimi le temeljem veljavnih zakonov (II. odd. dež. zakona za Češko od 19. februarja 1870, dež. zak. št. 22, v zvezi s § 20. drž. šol. zakona) sili, da pošilja svojega šoloobveznega sina k verskim vajam njegove konfesije.

Književnost.

»Zvonček« prijavlja v 1. številki XVII. letnika to lepo in bogato vsebino: 1. Davorinovi: Majka toži... (Pesem). 2. Cvetinomiški: Kostonji. 3. Leon Poljak: Ob oknu pozimi. (Pesem s podobo). 4. F. Palnak: Ena iz vojne. 5. P. Strmšek: Kako se je Franceljček učil slušati. 6. Tonček: Tonček vsem »Zvončkarjem!« (Pesem s sliko). 7. Stric Pavel: Z delom se učimo! 8. Joža Poljanček: Pričakovanje. 9. Fr. Šavnov: Na morju. (Risba). 10. Fedor: Na ribjem lovu. 11. Davorinovi: Gorica. (Pesem). 12. Fran Rojec: Tončkove sanje in Miklavžev večer. (Mladinska dvodejanka za manjše odre). 13. Usmiljena Malika. (Slika). 14. Pouk in zabava. Zastavica v podobah (Fr. Rojec). — Mladost (Davorinovi). — Cesarju svojemu Slovenija (Jos. Stritar). — Na Silvestrov večer (Jos. Stritar). — Modra razsodba. — Star papir — kurivo. — Petsto dni vojne. — Jubilej dopisnice. — Kako daleč se sliši gromenje topov. — Po nesreči ustrelil brata. — Na Silvestrov večer 1877 (Jos. Stritar). — Kotichek gospoda Doropoljskega. 15. V sedemnajsto leto! — Pridobivajte »Zvončku« novih naročnikov, da bo mogel čim uspešneje vršiti plemenito svojo nalogo!

Slovenska Šolska Matica. Delo poverjenikov gre počasi izpod rok. Dozdaj se jih je odzvalo samo 20 in sicer s Kranjskega 4, s Štajerskega 14, iz Istre 1, iz Trsta 1, z Goriškega pa še nihče. Res je, da so postale vsled vojne tudi za S. Š. M. razmere neugodne, a nekoliko več bi se pa pri dobri volji in stanovski vednosti že lahko storilo. Kjer je poverjenik mobiliziran, naj prevzame predsednik okrajnega učiteljskega društva ta častni posel, ali pa naj izroči to delo komurkoli v okraju. Ker je veliko učiteljev mobiliziranih, naj stopijo v teh težkih časih naše kolegije na plan ter naj prevzemo agitacijo za S. Š. M. in začno nabirati naročnine. Kjer pa le ni dobiti marljivega poverjenika ali poverjenice, pa pošlje lahko vsak članarino (4 K) naravnost na naslov Slovenske Šolske Matice v Ljubljano. Torej le hitro na delo!

»Zadruga«, last in glasilo »Zadružne Zveze« v Celju, je začela z Novim letom izhajati vsakega 1. in 15. v mesecu kot list za združništvo in kmetijstvo. — Zdi se nam potrebno in umestno, da uvedemo ta izvrstno urejevani strokovni časnik v krog svojih tovarišev-zadružnikov, in sicer storimo to najlažje z besedami, ki jih »Zadruga« sama piše ob svojem vstopu v 24. letnik: »Ko se je ustanovil pred 23. leti naš list, si je postavil za svoje delovanje isto lepo načelo: na podlagi varčnosti, vzajemne pomoči, delavnosti in treznosti privedi slovenski narod, osobito naše kmetiško ljudstvo do boljše bodočnosti. — To naše delovanje je imelo dosežaj, hvala Bogu, lep uspeh. A kakor obsega naša zadružna organizacija dejansko že najširše vrste naroda, tako naj gre vbodoče tudi naš list »Zadruga« do vsakega zadružnika, do vsakega slovenskega kmetovalca, obrtnika in delavca; naj mu živo dopoveduje, da hočemo vsakemu članu naroda pomoči do gospodarske samostojnosti. Mi zbiramo prihranke gospodarsko močnejših, da pomagamo s cenim posojilom gospodarsko slabjšim, ki se hočejo tudi dvigniti in si pomagati do trdnega obstoja. — Mi hočemo, da se naše kmetiško ljudstvo na podlagi vzajemnosti združi do gospodarske sile, ki ga bo čuvala pred odvisnostjo od velekapitala. Mi hočemo doseči s skupnim nakupom gospodarskih potrebščin, s skupno prodajo naših pridelkov, da se ne bo na stroške kmetovalca redila ne-reelna medtrgovina. Mi hočemo, da bo naša zemlja rodila čim več, in v to svrhu učimo kmetovalca novih načinov kmetiškega gospodarstva, da bo lahko z gospodarskim uspehom tekmoval z drugimi naprednejšimi narodi. — Vse to so cilji zadružništva, in spoznati jih mora ves narod. Oznanujemo jih na poučnih zborih, piše se o njih v časopisju, a treba je, da se bavi z njimi razširjen poljuden list, kakor hočemo imeti vbodoče »Zadruge«. Da ta namen dosežemo, prosimo danes še ponovno pomoči vse naše zadružnike, ki so dobre volje. — V viharjih časih živimo, stara naša Evropa dobiva novo podobo, s potoki krvi se ustvarja celim narodom nova bodočnost. A že se kažejo obrisi nalog, ki nas čakajo v miru, in ena glavnih bo skrb za ohranjanje naše zemlje v rokah delavnega, varčnega in pridnega kmetiškega ljudstva. Še nikoli se menda ni tako jasno pokazalo, da je zemlja istinito krušna mati narodov. Vojna burja uniči mesta in vasi, poruši tvornice, uniči obrt in trgovino — enega pa uničiti ne more: to je zemlja. — Znova zazelene ravnice in pridna roka kmetova obseje zemljo, ki rodi nov kruh in daje novo življenje. Zemlja je življenje naroda, in narod brez svoje zemlje nima bodočnosti. To imejmo pred očmi v časih, ko bo vrednost zemlje rasla kakor še nikoli!« — To so res lepe in resnične besede! — Tovarišem, ki se zanimajo za zadružništvo ali pa že uspešno delujejo v njem, list kar najtopleje priporočamo! Na leto stane 3 K.

Srednješolske vesti.

C. kr. državna gimnazija v Trstu. Prizadet oče piše v imenu več drugih v »Edinosti« to-le: »Na c. kr. državni gimnaziji so uvedli letos dopoldanski in popoldanski dnevni pouk. Ta nova odredba zadeva posebno hudo naše okoličanske učence, zakaj obutev je draga, prehrana je težavna in redne tramvajске vožnje ni. Ako traja dopoldanski pouk do ene ure, popoldanski pa se začne že ob treh, mora ob takih dnevih večina teh siromakov ostati v mestu, kjer prezeba in stradajo. Obračamo se torej do kompetentnih oblasti s prošnjo, naj se usmilijo teh trpinov ter zopet uvedejo nepretrgani dnevni pouk.«

Centralno deško semenišče z lastno gimnazijo ustanove v Zagrebu. Tako so sklenili hrvatski škofje na svoji zadnji konferenci.

Tretjič odlikovan. Te dni je bil tekom te svetovne vojne tretjič odlikovan c. in kr. nadporočnik dr. Fran Rostohar, gimnazijski profesor iz Gorice. Prvič je dobil za hrabro vedenje pred sovražnikom pohvalno priznanje, drugič »Signum laudis« in sedaj, torej tretjič, vojaški zaslužni križec z vojno dekoracijo.

Osebna vest. Profesor na maribofski c. kr. gimnaziji, dr. Ivan Arnež, prideljen v službovanje c. kr. naučnemu ministristvu, je bil s 1. januarjem pomaknjen v VIII. činovni razred.

Za dijake južnih pokrajin, začasno sprejete na državno realko v Mariboru. Na ukrepe deželnega odbora goriškega je c. kr. ministristvo za uk in bogočastje s svojim odlokom z dne 27. decembra 1915, št. 37.948, odločilo sledeče: Uvažuje navedene razloge, dovoljuje ministristvo za

uk in bogočastje, da tisti dijaki, ki so se začasno sprejeli v šolskem letu 1915/16 na državno realko v Mariboru in ki so bili obiskovali leta 1914/15 kako realko južnih kronovin, ki na njej ni uvedena angleščina kot obvezen predmet, nadaljuje v tekočem letu svoje študije na državni realki v Mariboru po učenem načrtu, ki je veljal v njihovem učnem kraju na enakem zavodu z nemškimi učnim jezikom in da torej obdrže kot obvezen predmet namesto angleščine slovenski, oziroma italijanski ali pa kak drug jezik, ki so se ga učili obligatno. — Iz teh predmetov bodo morali dotični dijaki polagati semestralne, oziroma letne izkušnje.

Prof. dr. Dolinšek. Lani se je raznesla vest, da je padel na severnem bojišču dr. Edvard Dolinšek, rezervni poročnik, profesor v Gorici in poprej v Celju. Sedaj je pa dobil njegov oče preko švedskega »Rdečega križa« poročilo, da se nahaja dr. Dolinšek v ruskem ujetništvu, in sicer v kraju Karakala, ki leži blizu perzijske meje. Od dr. Dolinška ni bilo od zadnjih dni avgusta 1914 pa do sedaj nobenega glasu. Uradoma so glede njega najprej poročali, da je padel, kasneje pa so poročali, da ga pogrešajo.

Iz naše organizacije. Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je imelo svoje glavno zborovanje dne 6. januarja t. l. v Gornjem gradu. Po presrčnem pozdravu tovariša predsednika, ki je želel vsem srečno in veselo novo leto ter toplo priporočal naročitev »Učit. Tovariša«, »Popotnika«, »Zvončka« in »Slov. Šol. Matice«, prečita tovarišica tajnica Nežika Pirčeva svoje poročilo v občno zadovoljnost, kakor tudi tov. Burdian svoje poročilo o stanju blagajnice. Predsednik se v imenu društva zahvali obema za obilen trud, ter se poslednjemu po reviziji računa podeli absolutorij. Nato so se vršile volitve novega odbora, ki pa niso prinesle nič novega, ker je na predlog tov. Bizjaka bil soglasno izvoljen stari odbor, akoravno se je predsednik branil — že zaradi svoje starosti — prevzeti zopet ta posel. Odbor obstoji iz sledečih članov: predsednik Ivan Kelc v Novi Štifti; namestnik Josip Trčak pri Sv. Frančišku; blagajnik Ivan Burgian v Šmartnem; tajnica Nežika Pirčeva pri Sv. Frančišku; odbornika Josip Bizjak v Bočni in Josip Korban v Gor. gradu.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj objavlja v nastopnem statistiko učiteljev-vojakov iz ormoškega okraja po stanju koncem leta 1915.

A. V začetku vojne vpoklicani učitelji-vojaki:

1. Serajnik Domicijan, definitivni učitelj na ormoški okoliški šoli, mobiliziran v začetku vojne kot črnovojniki. 8. avgusta 1914 zaradi bolezni na srcu začasno odposlan na dopust. 21. septembra 1914 pri superarbitraciji spoznan za nesposobnega za orožje, a sposobnega za pisarniške posle. 11. decembra 1914 vnovič vpoklican v vojaško službo v rezervno bolnico v Celju. 4. marca 1915 prestavljen v rezervno bolnico v Ptuj, kjer je avanziral do desetnika. 26. oktobra 1915 oproščen črnovojniške službe na nedoločen čas.

2. Rosina Adolf, definitivni učitelj na ormoški okoliški šoli, mobiliziran v začetku vojne kot črnovojniki. Najprej prideljen pohodnemu bataljonu, potem gorski brigadi, kjer je postal računski podčastnik. Od 23. maja 1915 na jugozapadnem bojišču. Od 18. novembra 1915 zaradi živčne obnemoglosti v bolnici.

3. Najžer Ivan, definitivni učitelj v Središču, mobiliziran v začetku vojne, nadporočnik (k. k. Landsturm-Wachb. Triest). Po nesreči bil v pisarni v nogo ustreljen in sedaj v bolnici.

4. Muzek Ludovik, definitivni učitelj v Središču, mobiliziran v začetku vojne, sedaj kadetni aspirant na italijanskem bojišču.

5. Košar Robert, definitivni učitelj pri Sv. Bolfenku, mobiliziran v začetku vojne. V vojaški službi pri k. k. Eisenbahn-Verköstigung-Station na Pragerskem. Dobil vojaško pohvalo.

6. Šijanec Ludovik, nadučitelj pri Svetinjah, mobiliziran v začetku vojne. Tekom 15mesečne vojne službe postal črnovojni desetnik. 23. novembra 1915 oproščen vojaške službe zaradi bolezni, dobljene na severnem bojišču.

7. Vertot Ivan, nadučitelj na Runeču, mobiliziran v začetku vojne, postal črnovojni desetnik. 20. aprila 1915 začasno oproščen vojaške službe.

8. Žolnir Ivan, nadučitelj pri Veliki Nedelji (imenovan nadučiteljem v Ptuj-okolico), mobiliziran v začetku vojne kot črnovojniki ter je dosegel šaržo narednika.

B. Pozneje vpoklicani učitelji-vojaki:

1. Porekar Anton, nadučitelj na Humu, vpoklican v vojno službo 21. maja 1915, potem nekaj časa na dopustu. Zdej c. kr. črnovojni častnik in od 1. septembra 1915 začasni poveljnik 3. stotnije c. kr. prostovoljnih strelcev.

2. Čokl Ignacij, definitivni učitelj na Runeču, vpoklican 15. februarja 1915. Kadetni aspirant, sedaj na severnem bojišču.

3. Poplatnik Franc, definitivni učitelj pri Sv. Tomažu, vpoklican 16. februarja 1915 kot črnovojni enoletni prostovoljec, postal desetnik. 6. oktobra 1915 oproščen vojaške službe na nedoločen čas.

4. Belšak Ludovik, provizorični učitelj pri Sv. Tomažu, vpoklican 21. junija 1915 kot enoletni prostovoljec. Služi v Mariboru pri telefonskem oddelku.

5. Rakuša Rudolf, provizorični učitelj pri Sv. Lenartu, vpoklican 21. junija 1915 kot enoletni prostovoljec. Postal desetnik. Jeseni 1915 začasno vojaške službe oproščen.

6. Preindl Jakob, definitivni učitelj in začasni šolski vodja pri Veliki Nedelji, vpoklican 15. maja 1915 kot črnovojniški enoletni prostovoljec. 23. oktobra 1915 za nedoločen čas oproščen vojaške službe.

Kranjske vesti.

— Z zadnje seje občinskega sveta ljubljanskega. Po poročilu občinskega svetnika tovariša Ant. Likozarja se zviša »Elizabetni otroški bolnici« podpora od 1500 K na 2000 K, »Slovenskemu planinskemu društvu« pa se dovoli običajna podpora 1000 K in enkratna izredna podpora 500 K. — Občinski svetnik Smole poroča o prošnji kuratorija »Slovenske trgovske šole« za izplačilo leta 1908. sklenjene letne subvencije za leta 1914, 1915 in 1916 po 1000 K. Izplača naj se ta subvencija za leto 1915 in 1916, za leto 1914 pa ne nakaže, ker je bil deželni odbor ta znesek že nakazal v svoječasnem izplačilu 4000 K. Proračun se vzame na znanje. Sprejeto.

— Darila v naravi. Nabiralnici v Ljubljani so poslali: ljudska šola v Nadenjem selu pri St. Petru na Krasu 1 zabojev kavčukovih odpadkov in čunj; tvorniška ljudska šola v Goričanih pri Medvodah 1 vrečo malinovega listja; ljudska šola v Motniku pri Kamniku 1 vrečo posušenega sadja; krajni šolski svet na Mirni, okraj Rudolfovo, 3 srajce, 11 hlač, 5 spodnjih jopic, 1 par naramnic, 1 binokelj, 1 kučmo, 3 pare črevljaric; ljudska šola v Kačincah 1 zavoj slamnic.

— Umrla je v Velesovem pri Kranju dobra in skrbna slovenska žena, gospa Marija Krulčeva, v 83. letu svoje dobe, mati tovariša Ivana Krulca, c. kr. vadniškega učitelja v Ljubljani. Bodi ji ohranjen blag spomin! — Tovarišu Krulcu naše iskreno sožalje!

— Iz ljudskošolske službe. Suplentinja Hermina Kopalova je imenovana za provizorično učiteljico na ljudski šoli v Podlipi. — Zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega nadučitelja Jožefa Reich bo nadomestovala na ljudski šoli v Dolu absovirana učiteljska kandidatinja Štefanija Klovareva. — Absolvirana učiteljska kandidatinja Marija Povhova je imenovana za provizorično učiteljico na štirirazrednici v Boštanju. — Absolvirana učiteljska kandidatinja Ivana Deklevova je nameščena za suplentinjo na ljudski šoli v Radovici. — Suplentinje so postale poizkusne kandidatnje Katarina Punčuhova na ljudski šoli v Spodnjem Logatcu, Marcela Leystekova na ljudski šoli v Košani in Ana Tyllijeva na ljudski šoli v Črnomlju. — Ker je odšel nadučitelj Maks Koman v aktivno vojaško službo, je nameščena v Stranjah za suplentinjo Helena Fischerjeva. Izprašana učiteljica Marta Črešnikova je nameščena na nemški osemrazredni dekliški šoli v Ljubljani. V Planini je nameščena za suplentinjo Gabrijela Balančeva, ker je nadučitelj Ivan Vuga na dopustu. Istotam je nameščena za provizorično učiteljico Armelija Tirokova, ker je učiteljica Vuga-Kacačura umrla. — Bivša provizorična učiteljica Jospina Franketova je nameščena v Hrušici; namesto učitelja Frana Trošta, ki je na dopustu, je nameščena kandidatinja A. Sirkova za suplentinjo na isti šoli. Kandidatinja Frančiška Kunaverjeva je nameščena za suplentinjo v Polhovem gradu, kandidatinja Zlatka Gabrškova in Olga Vodiškova sta nameščeni kot suplentinji na Viču. Ker je odšel nadučitelj Vinko Robljek v aktivno vojaško službo, je nameščena v Podkraju za suplentinjo kandidatinja Marija Bolčinova, v Budanjah je nameščena kandida-